

RAPPORTAGE INFORMATEUR

Gemeenteraadsverkiezingen 2026 gemeente Steenwijkerland

Inhoudsopgave

1. De opdracht	3
2. Werkwijze en gevolgd proces.....	4
3. Overwegingen bij het advies.....	5
4. Het advies.....	6
5. Vervolgopdracht.....	7

1. De opdracht

De heren André Bus en Melvin Smit van de grootste politieke partij, BuitenGewoon Leefbaar (BGL), in de gemeente Steenwijkerland hebben mij gevraagd na de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 als informateur op te treden.

De opdracht en uitgangspunten die de raad van Steenwijkerland mij meegaf was de volgende:

Verken de mogelijkheden die partijen geschikt achten voor het vormen van een stabiele meerderheidscoalitie;

- *Onderzoek daarbij welke politieke partijen in de nieuwe gemeenteraad met elkaar willen en kunnen samenwerken (op inhoud en relatie);*
- *wat een akkoord oplevert dat richting geeft aan de opgaven voor onze gemeente in deze bestuursperiode;*
- *en onderzoek op welke wijze de raad en het toekomstige college afspraken willen vastleggen.*

Werkwijze

Voor deze verkenning gelden wat betreft de werkwijze de volgende uitgangspunten:

- *De informateur spreekt tenminste eenmaal vertrouwelijk en in beslotenheid met twee vertegenwoordigers van iedere partij.*
- *Van elk gesprek wordt een verslag op hoofdlijnen gemaakt dat na verificatie door de gesprekspartners als bijlage in het eindverslag van de informateur terechtkomt.*
- *De informateur brengt een openbaar, schriftelijk verslag uit van zijn bevindingen.*
- *Daarna volgt een openbare bijeenkomst waarin de informateur verslag doet van zijn bevindingen.*
- *De gesprekken vinden plaats onder secretariaat en ondersteuning van de griffier.*

Deze opdracht is aan de orde geweest tijdens de duidingsbijeenkomst van de gemeenteraad op 2 april 2026. Ik was aanwezig bij de duidingsbijeenkomst en heb mij toen mogen voorstellen aan de gemeenteraad.

Alle partijen keken die avond terug op de verkiezingsuitslag. Ik heb goed geluisterd naar wat de verschillende fracties vonden van de verkiezingsuitslag. Het woord stabiel heb ik in de reflecties van de tien partijen het meest geturfd. Dat is dus iets dat van belang is voor de raad van Steenwijkerland. Dit onderwerp is dan ook zeker aan de orde gekomen in de gesprekken van de afgelopen weken.

Verder heb ik van de gemeenteraad gehoord dat het belangrijk is dat er een college komt dat goed kan samenspelen. In de duidingsbijeenkomst werd ook duidelijk dat BGL door alle partijen erkend en gefeliciteerd werd als grootste partij. Ook kreeg BGL met instemming van de gemeenteraad het initiatief om de informerende fase te gaan trekken.

Ik heb met plezier en enthousiasme de opdracht aanvaard. Het is een eer om bij te mogen dragen aan de gezamenlijke zoektocht naar overeenstemming om zo een stabiel college voor de gemeente Steenwijkerland tot stand te brengen.

Bij de uitvoering van de opdracht als informateur werd ik ondersteund door mevrouw Annet ten Hoff, griffier.

2. Werkwijze en gevolgd proces

Zoals aangegeven ben ik op 2 april aanwezig geweest bij de duidingsbijeenkomst in de raadszaal van het gemeentehuis van Steenwijkerland.

Vervolgens zijn de tien politieke partijen van uw gemeenteraad door Annet ten Hoff, uw raadsgriffier, en ondergetekende uitgenodigd voor gesprekken op donderdag 8 en zaterdag 11 april. Gesprekken die de start zijn geweest van de verkennende fase en moeten leiden naar een nieuw te vormen coalitie en daarmee een college voor de gemeente Steenwijkerland.

Wij hebben achtereenvolgens de vertegenwoordigers gesproken van BGL, FvD, STEM, CU, D66 op 8 april en de vertegenwoordigers van CDA, GL-PvdA, CPB, VVD en Lijst van Andel op 11 april. Per fractie waren twee gesprekspartners aanwezig. Deze gesprekken hadden een tijdsduur van 1 uur. De gesprekken vonden plaats in een goede en open sfeer. De gesprekken werden gevoerd aan de hand van de volgende vragen die van tevoren naar de gesprekspartners zijn gestuurd:

- Hoe vertaalt u de uitslag van uw eigen partij?
- Wat verstaat u onder een stabiel college?
- Wat is de wenselijke omvang van het college?
- Wat voor programma moet er komen, coalitieakkoord of raadsakkoord? Op hoofdlijnen of gedetailleerd?
- Welke rol ziet u voor uw eigen partij?
- Welke inhoudelijke zaken zijn voor u top 5?
- Zijn er belemmeringen richting andere partijen die een samenwerking in de weg kunnen staan?

Op 15 april hebben de raadsgriffier en ondergetekende alle vertegenwoordigers voor een tweede gesprek aan tafel gehad. Deze gesprekken hadden een tijdsduur van een ½ uur.

Van al deze gesprekken zijn gespreksverslagen opgesteld, die na akkoord van de gesprekspartners, openbaar worden gemaakt en toegevoegd zijn bij dit eindverslag. Hiermee willen we gezamenlijk bijdragen aan de transparantie en navolgbaarheid van de verkenningsfase.

Daarnaast heeft er een informatief gesprek plaatsgevonden met de burgemeester op 16 april 2026.

3. Overwegingen bij het advies

Als gevolg van de verkiezingen is het politieke speelveld in Steenwijkerland iets gewijzigd. De uitslag van de gemeenteraadsverkiezing in Steenwijkerland kenmerkt zich door een aantal zaken.

- Ten eerste heeft, als gevolg van een toename van het inwoneraantal, een uitbreiding van het aantal zetels van de gemeenteraad van 27 naar 29 plaats gevonden.
- Ten tweede werd BGL voor de vierde keer op rij de grootste partij. Met zeven zetels heeft BGL wederom drie zetels meer dan de tweede partij.
- Ook zijn er nieuwkomers in de gemeenteraad. Er zijn drie nieuwe partijen in de gemeenteraad gekozen, te weten FvD, STEM en de combinatie GL-PvdA. FvD kwam met vier zetels op de tweede plaats binnen bij de gemeenteraad. Bij de fracties van STEM (één zetel) en GL-PvdA (vier zetels) past een kanttekening. In de vorige raadsperiode zaten GL en PvdA ieder als afzonderlijke fractie al in de gemeenteraad. De fractievoorzitter van STEM maakte tot voor kort deel uit van de fractie van BGL. Kort voor de verkiezingen heeft hij zich afgesplitst en is onder de naam STEM verder gegaan en heeft hij als zodanig aan de verkiezingen meegedaan.
- Kort na de verkiezingsuitslag is FvD uiteen gevallen. Twee raadsleden hebben zich afgesplitst van FvD en zijn verder gegaan als nieuwe fractie onder de naam 'lijst van Andel'.

De duiding van een verkiezingsuitslag kan op verschillende manieren. Zijn het grote lokale onderwerpen die de uitslag hebben beïnvloed of hebben de kiezers in Steenwijkerland min of meer de landelijke trend gevolgd ?

Als je naar de partijen kijkt die zetelwinst hebben geboekt, te weten FvD, D66 en CDA dan past dat wel binnen de landelijke trend van die partijen. Zo is ook het zetelverlies van GL-PvdA, CU en de stabiliteit van de VVD passend binnen de landelijke trend van deze partijen. De positie van de drie lokale partijen BGL, CPB en STEM is iets minder groot geworden, maar is nog steeds aanzienlijk te noemen.

Hoewel passend binnen de landelijke trend is de uitslag van FvD wel opvallend. In één keer vier zetels halen en op stemmenaantal de tweede partij worden is een bijzondere prestatie. Door het opsplitsen van FvD in twee fracties (met elk twee raadsleden), te weten FvD en lijst van Andel, is de positie van FvD in ieder geval getalsmatig veranderd.

Na de gemeenteraadsverkiezingen is de nieuwe zetelverdeling in Steenwijkerland:

BGL	7
GL-PvdA	4
CPB	4
VVD	3
CDA	3
FvD	2
D66	2
Lijst van Andel	2
CU	1
STEM	1

Op basis van bovenstaande heb ik een advies opgesteld over het vervolg om te komen tot een stabiele coalitie en college voor de bestuursperiode 2026-2030.

4. Het advies

Hoe te komen tot een stabiel college op basis van deze uitslag ?

De algemene opvatting tijdens de verkenningsgesprekken was wel dat een coalitie op basis van 1 stem meerderheid te smal is. Een hele grote coalitie werd ook niet wenselijk geacht, omdat dit de positie van de oppositie zou uithollen. Men wilde in de gemeenteraad getalsmatig een redelijke verhouding tussen coalitie en oppositie.

Een meerderheid wilde een coalitieakkoord op hoofdlijnen om zo de hele gemeenteraad in positie te houden.

Er kwam een brede voorkeur naar voren voor een coalitie van vier partijen met vier wethouders. Die vier wethouders moeten (met de burgemeester) een hecht team vormen. Een team met een goede onderlinge chemie, dat elkaar aanvult en steunt. Een team dat herkenbaar en zichtbaar is naar de samenleving van Steenwijkerland. En niet in de laatste plaats ook in goede verbinding staat met de raad en de ambtelijke organisatie.

Alle partijen gaven in de eerste gespreksronde aan dat BGL in ieder geval onderdeel dient te zijn van de nieuwe coalitie van vier partijen. BGL gaf aan te hechten aan een brede afspiegeling van de lokale politieke verhoudingen. Vanuit dit vertrekpunt heb ik onderzocht met welke partijen een college kan worden gevormd met voldoende bereidheid tot samenwerking .

Naast BGL gaven meerdere partijen aan bereid te zijn college-verantwoordelijkheid te dragen en te beschikken over een kandidaat-wethouder.

Op basis van de gesprekken en de daarbij besproken varianten en voorkeuren, kom ik tot het advies dat BGL, GL-PvdA, CPB en VVD samen onderzoeken of zij kunnen komen tot de vorming van een coalitie. Iedere fractie levert daarbij één wethouder. Daarnaast adviseer ik tot het opstellen van een coalitieakkoord op hoofdlijnen.

Op basis van de gesprekken heb ik vastgesteld dat er tussen partijen geen belemmeringen zijn die het uitspreken van vertrouwen bemoeilijken. Deze vier partijen zijn een brede vertegenwoordiging van het politieke spectrum van Steenwijkerland en hebben met 18 van de 29 zetels in de gemeenteraad getalsmatig een goede basis.

5. Vervolgopdracht

Na het bespreken van mijn advies in de gemeenteraad op 21 april 2026 kan gestart worden met de formatiefase om te komen tot een coalitie. En ook deze fase kan onder begeleiding van een externe formateur plaatsvinden.